

# Müjdat Gezen ile Sanat Merkezi ve Sanat Üzerine Söyleşi

**Umut B. Turan**

**Müjdat Gezen Kültür ve Sanat Merkezi hangi amaçla kuruldu?**

Eğitim amacıyla kuruldu, ücretsiz eğitim vermek amacıyla kuruldu. Yani eğitimin paralı olmasına bir nevi karşı çıkış olarak kuruldu.

**Müjdat Gezen Sanat Merkezi alternatif bir eğitim mi veriyor? Burada verilen eğitim ile akademilerde verilen eğitim arasında ne gibi farklar var?**

Evet, ben eski konservatuarlarda eğitim gördüm, eğitim verdim, çocuğum orada eğitim yaptı, eski konservatuarların hepsini biliyorum. Üç tanesiyle direkt olarak ilişkim oldu; hem öğrenci olarak, hem öğretmen, hem de öğrenci velisi olarak. Soruyu sorarken kullandığımız alternatif eğitim sözcüğü doğrudur, çünkü farklılıklarımız vardır. Öğrenciler hiçbir yüksek kuruluşa bağlı değil-

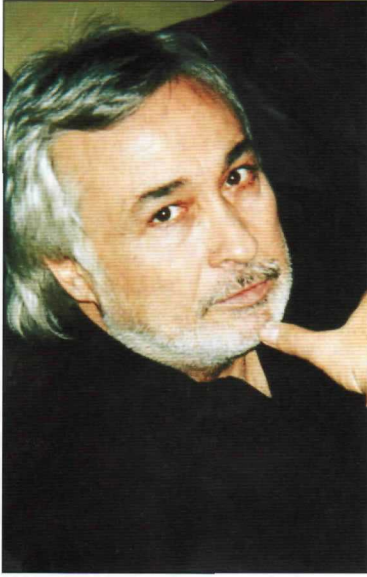
dirlir; yani özgür, özgün ve doğaldırlar.

**Eğitim kurumlarının bazılarında çeşitli sanat kolları bulunmakta. Eğitim kurumlarında bu gibi kültür sanat aktivitelerinde bulunulması konusunda ne düşünüyorsunuz?**

Ben olsam liselere de ders kitabı olarak koyarım. Çünkü tiyatro çok insanı anlatan ve insanı insanla anlatan bir şey. Eğitimin içerisinde böyle bir ders olsa, ben yetişecek çocukların yüzde yüz daha nitelikli, dünyaya daha ayrı gözlerle bakarak yetişeceği inancındayım.

**Akademiler sizin gibi sanatçılardan yeterince yararlanabiliyorlar mı?**

Aslında konservatuarlar demek daha doğru çünkü akademiler görsel sanatlar üzerine kurulu. Resim, heykel, mimarlık, sinema gi-



bi. Bizimkiler konservatuar bünyesindeki dersler olarak nitelendirilmeli yani o soruyu konservatuarlar olarak sormakta yarar var. Akademiler bizim branşımızı çok kapsamıyor. Konservatuarlar dersek eğer, iki büyük konservatuarda on yıl hocalık yaptım, on iki yıldır da kendi okulumda yapıyorum.

*Son yıllarda, biraz da tele vole kültürünün etkisiyle de olsa gerek, oyunculuk için çok daha farklı kriterler aranıyor. Bu mevcut durum hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Siz kendi öğrencilerinizi hangi kriterlere bakarak seçiyorsunuz?*

Biz bir defa ücretsiz bir okuluz ve üstün yetenekli çocuk arıyoruz, ayrıca dar gelirli

olmasına dikkat ediyoruz. Çünkü çok zengin aile çocuklarının bu mesleği seçmesine hem neden yok, hem de böyle bir şey bugüne kadar tarihte yok. Bir tek Haldun Dormen var, o da bütün iyi niyetine rağmen tiyatrosunu kapatmak zorunda kalmıştır. Bizim iyi bir psikoloğumuz var, biz öğrencilerimizi onun denetiminde alıyoruz. Yedi aşamada yapıyoruz sınavları. Doğrusunu isterseniz de bu psikoloğumuz bugüne kadar beş bine yakın kişiye test yaptı ve hiç yanılmadı hemen hemen. Bu sene tiyatro dışındaki diğer bölümlerde de uyguladık bu testi ve çok başarılı olduk.

*Bu yedi aşamayı anlatabilir misiniz?*

Yedi aşamanın ilki, birinci gün kendi hazırladıkları parçalarla geliyorlar. Tiyatro bölümünü kriter olarak alırsak; ikinci gün psikolojik teste geliyor elenenler; yani ilk gün diyelim ki iki yüz elli kişiden, ellisi elemeyi geçmişse o elli kişi psikolojik testten geçiyor, sınava girmeden evvel bize psikolojik sorunları veya durumları hakkında bilgi geliyor. Biz onu okuduktan sonra çocuğu alıyoruz; kulağına bakıyoruz, sesine bakıyoruz, müzik bilgisine bakıyoruz, doğaçlama yapıyoruz ve yazılı sınav yapıyoruz, genel kültür ve tiyatro kültüründen. Üçüncü gün ise; ikinci günden ona bir parça veriyoruz, "al bunu ezberle, üçüncü gün gel" diyoruz. Etti altı. Üçüncü gün geldiğinde o parçada da başarılı olursa, onu yedinci aşama sayılan deneme sınıfına alıyoruz, deneme sınıfında da bir yıl başarılı olursa okula öğrenci olarak alıyoruz.

*Seçiminizde fiziki kriterler ölçü oluyor mu diye soracaktım ama sizin anlattıklarımızdan olmadığını anladım.*

Fiziki kriter dediğinizden kastınız nedir?

*Güzellik, yakışıklılık, boy pos gibi.*

Bizim bütün konservatuarlarda tam teşekküllü hastaneden rapor vardır. Bizde yaktır, böyle bir şey yoktur. Örneğin bize koltuk değneği ile gelen bir öğrencimiz vardı. Müzik bölümündeydi ve nefis besteler yapıyordu. Tiyatro bölümü için de hiç bakmıyoruz. Mesela göz felçli bir öğrenci aldık, televizyonda baş rol oynuyor şu anda.

*Oyunculuk yapabilmek için size göre bir öğrencinin ne kadar süre eğitim alması gerekir?*

Aslında oyunculuk eğitimi çok değişik. Benim 42. yılım bitiyor, 50 yıl oluyor ilk sahneye çıkalı ama yine de bitmiyor. Gene yeni bir şeyler okuyorum, yeni bir şeyler öğreniyorum. İki sene evvel Hababam Sınıfı'nı yeni tiyatromla sahneye koymuştum. Sahnede hiç başıma gelmedik bir şey başıma geldi ve yeni bir şey daha öğrendim. Çünkü bu mesleğin doğasında şu var: insanı insana insanla ve insanca anlatan bir sanat diyoruz. İnsan her gün değişiyor ve değişiyor. İnsanın her gün değiştiği bir dünyada aktörlük sanatının değişmemesi düşünülemez. Bunun için eğitimin süresi yok yani.

*Sevda Şener "Dünden Bugüne Tiyatro Düşüncesi" adlı kitabının önsözünde birçok tiyatro oyuncusunun dahi tiyatronun teorik kısmıyla ilgilenmediğini ve yeterince tiyatro eseri okumadıklarını söylüyor. Siz oyunculuk yapanların, öğrencilerin ya da tiyatroyla ilgilenenlerin, Aristo'nun Poetika'sından, Sophokles'in eserlerinden başlayarak günümüze kadar tiyatroya*

*nun gelişimini bilmeleri gerektiğini düşünüyor musunuz?*

Evet, düşünüyorum. Onun için de buranın yayınlarından dört tane kitap bastırdım. Bir tanesi "Dünya Tiyatro Tarihi" Mehmet Fuat'ın, bir tanesi Shakespear'in "Hamlet"i, diğer üçü de benim kitaplarım. Bunları öğrencilere ücretsiz olarak veriyoruz.

*Tiyatro televizyon ilişkisi hakkındaki görüşleriniz nedir? Çok yetenekli tiyatrocuların çok ucuz dizilerde, oyunculukla ilgisi olmayan insanlarla bir arada oynamaları konusunda neler düşünüyorsunuz?*

Ben bunları çok doğal karşılıyorum. Türkiye'nin koşullarında hatta dünya koşullarında da. Çünkü bu arkadaşlarımız hayatlarını sürdürmek zorundalar ve seçtikleri meslekle sürdürmek zorundalar. Ben televizyonun sanat eseri icra edilen bir yer olduğu kanısında değilim. Televizyon para kazanmak için yapılmış bir icat zaten. Orada oranın kurallarına göre oynayan arkadaşlarıma hiçbir sitemim olamaz. Kaldı ki çoğu da tiyatrodaki işlerini de sürdürmeye çalışıyorlar. Zaten televizyon için tiyatrocuya olmaya da gerek yok ki. Manken, futbolcu, herhangi bir türküçü ya da arabesk sanatçısı olmak yeter televizyonda başrol oynamak için. Tiyatro bir sanat koludur, televizyon ise tamamen ticari, acayip, aptallarla ilgili bir şey. Yani televizyon tıpkı Türkiye gibi bir şey.

*Sanatçı olmak isteyen gençlere ve çocuğuna iyi bir sanat eğitimi vermek isteyen ailelere ne önerirsiniz?*

İlkin bu mesleğe yeteneği olup olmadığına bakmak lazım. Bu işte üç unsur şart:

Yetenek, eğitim ve çok çalışmak. Birini çıkartırsanız tıpkı tiyatro gibi işlevini kaybeder. Tiyatro da üç şey ister: Oyun, oyuncu ve seyirci. Birini çıkartırsanız olmaz.

*Tiyatroyla ilgili gençlerin önünde iki tane seçenek var: Akademiler, konservatuarlar bir alternatif, diğeri de kendisini ispat etmiş, bu işin üstadlarından eğitim almak.*

Ama tiyatro eğitimi böyle olmuyor. Bir kişi öğrenciye ne zaman sanat tarihini, ne zaman dünya tarihini, ne zaman estetiği, ne zaman vücut dilini, ne zaman vs. yi öğretecek. Bir kişiyle olacak olsa ben burada tek başıma veririm bu dersleri. Üstadlar iki tiradla sınava hazırlar seni ancak. Ama tiyatro yine pratiğin içinde öğrenilen bir şeydir.

*Örneğin Müjdat Gezen Kültür Merkezi konservatuarların yerini tutabilir mi?*

Bizim eğitimimiz konservatuardan ileri. Bizim alternatif olma sebebimiz konservatuarlardan daha iyi olmamız. Bizim öğrencilerimizin daha fazla sevilip, talep görmesi.

Biz YÖK'e bağlı değiliz. Onlarda mecburi dersler var. Bazı derslerin sanatla hiç ilgisi yok. Örneğin; matematik, beden eğitimi, din dersi gibi dersler de var. Burası YÖK'e bağlı olsa biz de bu gibi dersleri vermek zorunda olacaktık. Tarih, coğrafya gibi dersler de yok bizde. Ancak bizde konservatuarlarda olmayan fazla dersler var. Mesela yedi tane ders saptadık ki, bunlar konservatuarlarda yok.

*Son olarak, tiyatro eğitimi almak isteyen gençlere neler söylemek istersiniz?*

Tiyatro eğitimi almak isteyen gençlerin bugün farklı bir yaklaşımı oluyor. Ben anlıyorum ki birçoğu televizyon oyunculuğu da yapmak istiyor. Burada aldığı eğitimle eğitimli oyuncu statüsünde televizyonda da var olmak istiyor. O nedenle çok kritik bir soru bu ve cevabının da çok özenle seçilmesi lazım. Eğer salt tiyatrocunun, idealist bir tiyatrocunun için yola çıkıyorsa bence çok iyi düşünmesini gerektirecek bir sürü neden var. Tiyatroların hızla kapandığı, her şeyin televizyona endekslendiği bir ülkede tiyatroyu seçen birinin çok dikkatli olması lazım.